

Ar det sant, att svensk industri och svenskt handtverk saknar tullskydd, oc...

Waldenström, Paul Peter,

54 A Br.Fo1. 1887

National Library
of Sweden

Polit. abn
Allm
(R)
FOL
1887

Är det sant, att svensk industri och svenskt handtverk saknar tullskydd, och hade de blifvit bättre skyddade om protektionismen hade segrat i riksdagen 15 Januari—5 Mars 1887?

Föredrag hållet å Vetenskapsakademiens hörsal i Stockholm den 2 April 1887

af **P. WALDENSTRÖM**
samt upptecknad med snabbskrift.

Att ett stort betryck hvilat öfver de svenska näringarna, jordbruket, bergsbruket och industrien, är något, som vi alla känna. Alla äro vi också öfverens derom, att man bör se till, hvad man kan göra för att afhjelpa detta betryck. Man kan tryggt säga, att protektionister och frihandlare mötas i denna ena punkt, som är frågans hjertepunkt, och det är ju alltid trösterikt att veta. Att under striden så väl vid riksdagen som på andra ställen ofta förlöpnings skett och personer talat saker, som de sedermera icke velat ha sagt, det kan man lätt se, när man varit med vid riksdagen och hört, hvad der sagts, och sedan läser protokollen. Då finner man nemligen, att åtskilliga talare ansett tillbörligt att — om icke bättre sig sjelfva, så åtminstone bättre protokollen. Och det är ju alltid godt att se ett sådant erkännande. De ha med detta sagt: Det der skulle vi icke ha talat; eller: Så och så skulle vi ha talat. Och då får man ursäkta en och annan förlöpfung.

Att nu den strid, som pågår angående tullarne, tagit sådana dimensioner och uppväckt en sådan rörelse, det beror på den lika enkla som vanliga företeelsen, att en människa, när hon är i nöd, tillgriper nästan hvad som helst för att finna hjälp. Då kan till exempel en blodfattig människa söka bot för sitt onda genom att gå till en qvacksalvare och låta åderlåta sig, icke begripande, att går hon blodfattig dit, så kommer hon ännu mer blodfattig derifrån. Nu äro alla våra näringar i nöd. Denna nöd uppjagar fantasien på ett oerhördt sätt, och man griper efter hvad som helst, som framträder med några högljudda anspråk på att kunna hjälpa.

När protektionisterna beskylla frihandlarna för att icke vilja se ställningen, sådan den i verkligheten är, så är det ett fullkomligt misstag. Frihandlarna se mycket väl det rådande betrycket, fastän de icke se det så svart som protektionisterna. Och de ha den åsigten, att det hade varit riksdagen mycket värdigare och för folket mycket bättre, om riksdagen intalat landet godt hopp och derigenom stärkt dess kraft till att taga nya tag i väntan på bättre tider, i stället för att, såsom den nu gjorde, i landet utgjuta en ande af missmod, som ännu hårdare trycker det redan förut hoppessade hjertat, nedsätter folkets kraft och vållar ångestrop, som kanske skulle kunnat undvikas.

Det är bekant, att vi för icke länge sedan i vårt land hade år, som med rätta kallats svindelår. Alltid måste sådana svindelår efterföljas af ett bakslag. Nu är frågan, huru vida detta bakslag är att betrakta som en lycka eller en olycka. Jag för mig del anser bakslaget

vida lyckligare än svindelåren. Vi ha här i Stockholm nyligen haft en hussvindeln, som fortgick några år, och, såsom vi alla känna, slutade den med en förskräcklig huskrach, som gjorde att många, som för ett par år sedan voro rika, nu äro utfattiga. Många ömmande fall ha under krachen inträffat. Men det lider intet tvifvel, att ju derigenom de ekonomiska förhållandena införts i ett sundare läge, än de befunno sig uti, medan svindeln pågick. Ingen människa lär väl heller kunna annat än erkänna, att det skulle ha varit en stor olycka, om svindeln fortsatts längre. Men hvad som gäller Stockholm, det gäller under liknande förhållanden hela landet. Det är landets räddning, att bakslaget kommit. Det ligger en stor tröst i detta medvetande. Bakslaget är en yttring af Guds nådefulla regering, genom hvilken han räddar folken undan den afgrund, i hvilken de sjelfva hållit på att störta sig under den pågående svindeln. Ty när man har svindel, ser man icke den afgrund, som man har framför sig.

Emellertid icke blott för dem, som duka under, utan äfven för dem, som gå igenom, är det mycket svårt att bära bakslaget. Detta beror på många omständigheter. Dels ha under svindelåren lefnadsvanorna blifvit högre och finare än förut, och lika lätt som det är att från inskränkta lefnadsvanor höja sig till dyrare och högre, lika svårt är det att från de högre lefnadsvanorna stiga ned till de gamla och enklare för att på denna väg försöka utbärda den kris, som pågår. I allmänhet kan man väl säga, att fastän priset på lifsförnödenheter är så lågt, som det nu är, så gå utgifterna för nästan hvarje hushåll till samma summa, som när lifsförnödenheterna kostade dubbelt så mycket. Och att nödgas ändra detta kännas alltid hårdt. Och dock skall man nödgas erkänna, att många, som ifrån en ganska stor höjd nu måst stiga ned till en måttlig ståndpunkt, voro för 10 à 20 år sedan i den ställning, att de skulle ha hisnat vid tanken på att någonsin komma upp till den punkt, till hvilken de nu, under mycken suckan och mycken nöd, nödgats stiga ned.

Härtill kommer, att på samma gång som stora förmögenheter ha varit sin kos eller blifvit betydligt reducerade, människor nu vanligen måste underkasta sig ett mycket hårdare arbete för att göra sig mycket mindre inkomster, än de med ett lättare arbete för några år sedan kunde skaffa sig. Och detta kännas naturligtvis mycket bittert.

Den första frågan, som nu föreligger, är den, om Sverges industri och handtverk i allmänhet saknar skydd. Att en sådan fråga har kunnat framställas, beror derpå, att man vet, att i allmänhet

en ofantligt stor okunnighet är rådande om innehållet af vår närvarande tulltaxa samt de allmänna principer, på hvilka den närvarande tullagstiftningen hos oss hvilat. Man kan sålunda bestämdt besvara denna fråga så, att den svenska industrien och det svenska handtverket alldeles icke saknar skydd. Ingenting är lättare att bevisa än detta, och jag skall snart försöka åstadkomma en sådan bevisning.

Att tullsatserna kunna vara ojemnt och origtigt fördelade, det har ingen människa, icke heller någon frihandlare förnekat. En egare till ett ullspinneri påpekade för mig till exempel, att ullgarn betingar samma tull utan afseende på sin groflek eller finlek. Följden deraf är, att en ullspinnerifabrikör väl reder sig med att spinna det grofva ullgarnet, men är absolut ur stånd att spinna den finare tråden, emedan denna senare drager så liten tullsats, att han icke kan konkurrera med engelsmännen. Detta hör till de ojemnheter, som både kunna och böra utjemnas.

Likaså kan i vissa fall tulltaxan vara rent af förvänd, då det till exempel kan förekomma, att på råmateriel till ett arbete är tull, under det att det färdiga arbetet införes tullfritt. Men äfven detta kan hjälpas genom en revision af tulltaxan, och det ha frihandlarna ingenting emot. Jag erinrar mig, hvad statsministern under sista riksdagen yttrade i andra kammaren, då han sade, att han mycket väl insåg och erkände, att vår tulltaxa led af många oegentligheter, men att man icke rättade dem derigenom, att man toge något vida sämre; skulle man rätta dem, måste man taga något bättre. Och det går nog, om blott sinnena icke till följd af nödroppen förlora all sans och besinning.

Jag sade nyss, att vår tulltaxa är mycket okänd. Ja, hon är alldeles obekant för flertalet af dem, som likväl tala om tullarne med en säkerhet, som om de hade taxan på sina fem fingrar. En af mina bekanta, lärare i en skola och litet protektionistiskt sinnad, fick se en annons, att i Tyskland funnes leksaker, ordnade i vissa serier och lämpliga för mindre barns undervisning. Han requirerade 9 serier, och de kostade 8 kr. för hvarje serie, således in alles 72 kr. När han skulle hemta dem, erhöll han en räkning från tullkammaren på 35 kr. i tull. Han blef förfärad öfver en sådan tullsats och vände sig till en f. d. ecklesiastikminister, genom hvilken bemedling han fick leksakerna införda tullfritt under titel undervisningsmateriel. Man får ofta en riktigare uppfattning af våra tullsatsers höjd, när man sjelf skall betala dem, än när man bara hör de protektionistiska ropen.

Hvad nu beträffar de principer, på hvilka vår svenska tulltaxa hvilar, skall jag icke tillåta mig att sjelf redogöra därför, utan skall i stället läsa några ord derom ur differentialtullkommitténs betänkande. De återfinnas på sidan 28 af komitténs betänkande och lyda så: »Kommittén ha icke tvekat om den fortfarande giltigheten af frihandels system, vare sig såsom grundsats eller i tillämpningen förverkligadt, och de ha sålunda i den allmänna tariffen upptagit *hvarken* spanmålstullar, enär denna skatt på ett nödvändigt näringsämne oundvikligen fördyrar kostnaderna för produktionen och länder både en sund utveckling af jordbruksnäringen och det industriella lifvet i dess helhet till skada, *eller* tullar på råämnen, enär det första vilkoret för näringarnas blomstring är att ega en lätt tillgång på dessa ämnen för så billigt pris som möjligt, och icke heller tullar på maskinerier, redskap och verktyg, enär dessa, såsom direkt underlättande arbetet och sålunda befrämjande produktionen, ej böra genom beskattning fördyras». Dessa äro alltså de principer, på hvilka den nuvarande tullagstiftningen hos oss hvilar: icke tull på lifsmedel, icke tull på råmateriel och icke tull på maskinerier, redskap och verktyg, emedan derigenom produktionen skulle fördyras. Att ändra ett på sådana grunder bygd system, det skulle blifva mycket ödesdigert för alla och i synnerhet för sådana näringsidkare, som äro beroende af nödvändigheten att exportera sina näringsämnen, särskildt landbruksnäringen och bergsbruket. Ty om vi på något sätt fördyra produktionskostnaden för våra exportvaror, så äro vi i fara att utträngas från den utländska marknaden, på hvilken vi äfven med närvarande billiga pris på lifsmedel och råmateriel icke stå oss mer än jemnt. Det är alldeles som om många människor trodde, att om vi blott fördyra råmaterialet i vårt land, så skola vi nog få mera betaldt å den utländska marknaden, så att om vi till exempel sätta en tull af 15 öre på ett kilogram smör, så skola vi få 15 öre mera betaldt pr kilogram af engelsmännen. Sådant är alldeles lika galet, som om en bonde trodde, att han skulle få mera betaldt för den säd, som han sjelf åter upp, bara han finge tull på den.

Om nu vår närvarande tullagstiftning hvilar på dessa grundprinciper — och det kan icke förnekas — så skyddar hon deremot det färdiggjorda arbetet. Nu kan visserligen en och annan invända: »Ja, men hur skyddas det arbetet och det arbetet?» Det är, såsom jag redan erkänt, mycket möjligt, att man i många delar kan visa oegentligheter i systemets tillämpning, men hvad som är säkert, det är, att systemet är sådant, som nu är sagdt: billiga lefnadskostnader, billiga råmateriel, billiga maskiner och verktyg, men skydd för den färdiga arbetsprodukten. Och jag vill bedja alla handverkare besinna, hvad det skulle innebära, om detta system vändes om, så att vi i stället finge dyrare lefnadskostnader, dyrare råmateriel och dyrare verktyg, men under tiden icke mera betaldt för varan, när allt kommer omkring.

När man skall bestämma en viss tullsats på en vara, så är det naturligt, att meningarna äro delade om, huru hög eller låg tullsats å denna vara, som är nödvändig för att den inhemska producenten skall ha tillräckligt skydd. Det visar sig, att den ene producenten kan reda sig med en lägre tullsats och ha god förtjänst ändå. Den andre åter reder sig icke med samma tullsats, utan går under.

Och det gäller då att träffa det rigtiga, hvilket alls icke är någon lätt sak. Ty om en näring bär sig i den enes hand men icke i den andres, så kan det bero på ofantligt många omständigheter, som hvarken kunna eller böra hjälpas med tullar. En större landbrukare klagade för en vän deröfver, att han icke kunde reda sig på sin egendom. Näst intill bodde en bonde, som hade $\frac{1}{8}$ hemman, och på det redde han sig godt. Vännen sade då: »Dela du din egendom i 20 delar och sätt dit 20 bondfamiljer, så att de få $\frac{1}{8}$ hemman hvar, och du skall få se, att de reda sig». »Ja, det tror jag väl», svarade han, »ty bönderna skulle arbeta sjelfva». Gud har aldrig lofvat, att jorden skall gifva mer än så, att människorna med svett och möda kunna nära sig på henne. Den, som sätter på henne större anspråk, han blir kuggad. Och det samma eger nog tillämpning på alla andra näringar. Låt oss sätta ned anspråken så, att vi af dem icke vänta mer, än att vi med arbete, eftertanke och sparsamhet skola kunna nära oss på dem, och vi skola snart finna, att de hafva en långt större förmåga att bära sig, än vi nu tro.

Beror det således på många omständigheter, om en näring bär sig eller icke, så tillkommer det den lagstiftande makten att försöka jemka, så att det, så vidt möjligt är, blir bra för alla, samt när ett misstag skett, undersöka och rätta det och så fort fara är ut och är in; ty till det fullkomliga kommer man aldrig.

Det finnes likväl vissa synpunkter, som man alltid måste taga i betraktande, när det gäller att bestämma tullsatsen på vissa varor. Dessa synpunkter äro 1:o tullens förhållande till varans värde, 2:o tullens förhållande till andra länders tullsatsen på samma vara. Huru det nu står till i Sverige i detta afseende, derpå skall jag meddela några upplysningar, som stått att läsa i Stockholms Dagblad, och som därför väl äro bekanta för en del af mina åhörare, men sannolikt äro obekanta för de flesta.

Ser jag nu först på förhållandet mellan tullsatserna och varuprisen, så drar t. ex. socker en tullsats af 25 procent af varans värde. Cigarrer draga en tullsats, som är högre än hela arbetskostnaden. Tullen på domestik utgör 25 å 30 procent, på kläder 28 å 58 procent, på läder 8 å 18 procent, på porslin 27 å 30 procent, på strumpstolsarbeten 30 å 40 procent — allt af varans värde. (Se Stockholms Dagblad nr 86.)

Man kan verkligen icke säga, att detta är så särdeles små tullsatsen. De tåla ej mycken ökning. Ty vid tullsatsers bestämmande får man icke endast tänka på dem, som tillverka varorna, utan måste äfven tänka på dem, som skola köpa dem. Man får icke se blott derpå, att fabrikanter och tillverkare hafva ondt om penningar, utan måste äfven beräkna möjligheten, att de, som köpa, kunna ha ganska magra börsar.

Ser jag vidare på förhållandet mellan vår tulltaxa och andra länders tulltaxor, så ha vi i Stockholms Dagblad för den 30 mars en jämförelse mellan Sverges och Tysklands tulltaxor, som jag rekommenderar till genomläsning af hvar och en. I många fall står Tyskland långt efter oss i tullsatsernas höjd.

Se här några exempel i vidstående tabell! Med en hel mängd andra tullsatsen förhåller det sig på samma sätt. Det är naturligt, att när man anställer en sådan jämförelse, så är det icke vi, som hafva anledning att säga: »Hvarför kunna icke vi få lika hög tull, som de ha i Tyskland?» utan det är tvärt om tyskarne, som

	Sverige kronor pr 100 kg.	Tyskland kronor pr 100 kg.
Bröd, tullpliktigt.....	15	6: 67
Stärkelse	10	8: 01
Socker, raffineradt ..	33	26: 70
Cigarrer och cigarretter	380	240: 30
Grönsaker, friska.....	10	fria
Ättika	20	7: 12
Garn, ull- och kamel- ofärgadt	20	7: 12— 8: 90
blekt	35	10: 68—21: 36
färgadt	35	10: 68—27: 36
bomulls-, ofärgadt, enkelt	15	10: 68—32: 04
dubleradt	15	13: 25—34: 71
färgadt	30	21: 36—42: 72
linne-, ofärgadt och oblekt	20	4: 45—10: 68
färgadt eller blekt	40	10: 68—17: 80
Yllevaror: filtar och mattor... ..	60	2: 67— 89: —
andra slag.....	175	120: 15—400: 50
Bomullsvaror: glesa väfnader.....	175	106: 80—204: 90
tyll	250	71: 20—178: —
andra slag: blekta och färgade	90	89: —
tryckta och presade	110	106: 80
Linne- och hampvaror Jutegarnsväf (utom säckväf).....	19—150	10: 68—133: 50
Band, bomulls-	40	10: 68
linne-	110	106: 80
Strumpor o. strumpstolsarbeten, af andra slag än siden och halvesiden	110	89: —
Vattentäta, med kautschuk öfverdragna väfnader.....	118	89—106: 80
Hudar och skinn, ej hänförliga till pelsvaror, andra slag än sulläder	175	80: 10
Pelsverk, beredda.....	47	16: 02
Handskar	25—400	5: 34—133: 50
Skomakeriarbeten: af siden o. halvesiden	180	89: —
af yllefilt eller segelduk	235	106: 80
af annan väfnad samt saffian	80	44: 50
af andra slag*).....	140	62: 30
Sadelmakeriarbeten: gröfre	94	44: 50
Lack	50	44: 50
Lim	47	2: 67
Tvål.....	10—170	2: 67
Såpa	10—28	8: 90—26: 70
Luktvatten och parfym	5	4: 45
Guttaperka och kautschuk: arbeten deraf: i skifvor af mindre tjocklek än 1 mm.	100	fria
i trähylsa infattad ej specificerade slag	100	35: 60—53: 40
Album.....	100	21: 36
Brefkuvert och papperspåsar	20	8: 90
Halmarbeten	100	2: 67—21: 36
Bläck	6	2: 67
Kakel	6	0: 89
Krukmakeriarbeten... ..	7	glaserade 0: 89 oglaserade fria
Porslin, äkta, hvitt eller ofärgadt	24	12: 46
förgylt eller måladt	47	26: 70
Glas, med inslipade proppar	10	7: 12
fönster- och spegel- andra slag, ej specificerade	7—40	2: 67—21: 36
Knifvar m. m.	35	26: 70
Saxar, polerade	14—118	21: 36—53: 80
Koppararbeten (utom bult och spik)	59	21: 36
Zinkarbeten(utom förgylta och försilfrade m. m.)	35—70	16: 02—26: 70
Tennarbeten, icke förgylta eller försilfrade.....	7—35	5: 34—21: 36
Guldarbeten	35	5: 34—21: 36
	1170	634: —

*) Utom becksöms- eller s. k. sjöstöflar samt träbottnade, hvilka i Sverige äro fria.

fr na säga: »Se på harudana tullarne äro i Sverige; kunna icke vi få lika höga tullar, vi som hafva ett protektionistiskt system, medan svenskarne kallas frihandlare?»

Men det är icke enskildheterna, som äro det väsentliga och farliga i det s. k. nya systemet, af hvilket nu så många människor vänta vårt fäderneslands räddning; utan det mest farliga är sjelfva dess tullpolitiska program och de allmänna grundsatser, som äro för det samma utmärkande. Det finnes icke något exaktare uttryck för detta program, än hvad bevillningsutskottet i sitt betänkande på 30:e sidan säger: »Då i vårt land de, som frambringa råämnen, äro till antalet betydligt flera än de, hvilka förädla samma ämnen, har utskottet vid de olika intressenas vägande mot hvar andra funnit verkstädernas intressen, såsom de mindre omfattande, i denna punkt böra vika».

Det gamla systemet har alltid ansett det vara en nationalekonomisk vishet att framför allt befördra förädlingsindustrien. Man har ock under detta system klagat deröfver, att vi t. ex. utföra nästan allt vårt jern i oförädlad form för att sedan åter införa det i förädlad form, ändock vi här hemma skulle sjelfva kunna förädla en mycket större del deraf, än vi för närvarande göra. Men nu komma det nya systemets män med ett fullkomligt omvänt program. När de, som tillverka råmaterial, äro mycket flera än de, som förädla det samma, så måste, då man väger de båda olika intressena mot hvar andra, förädlingsindustriens intresse, såsom det mindre omfattande, gifva vika för råmaterialproduktionens. Huru åsigtarna kunnat inom kort komma derhän, det är otroligt. Uti bevillningsutskottet hafva såsom medlemmar suttit två personer, tillhörande riksdagen, hvilka äfven varit medlemmar af den s. k. differentialtullkommittén, nemligen hrr Dahl från första kammaren och Lönegren från andra. Jag skall här be att få visa, hvad dessa herrar tänkte i denna fråga ännu så sent som 1886 den 15 december. De säga nemligen i en reservation, som de foga till differentialtullkommitténs betänkande på 98:e sidan: »Den svenske tillverkaren har haft att allt jemt kämpa emot den växande införseln af så väl gröfre som finare bearbetade artiklar af utlandets jern, hvilket förhållande naturligtvis måst förlamande inverka på landets egen jernhandtering. Ett fosterländskt sinne har svårt att med jemmod fördraga en sådan sakernas ställning vid tanken på, hvad vårt land med sina förträffliga malmer, sina betydande tillgångar på träkol, sin billiga vattenkraft, sina väl ordnade verkstäder och sin befolknings afgjorda begåfning för mekanisk storslöjd nu antagligen skulle hafva kunnat framvisa, om vi i likhet med Frankrike och Tyskland tillvaratagit alla dessa förmåner och sörjt för deras utvecklande». Och på det att man måtte förstå deras mening tydligt, säga de på 100:e sidan: »Historien kan säga oss, att ett land varder fattigare i samma mån det inskränker sin hufvudsakliga produktion till allenast råämnen, mot hvilka det måste tillbyta sig både lefnadsförmåner och njutningsmedel af andra folk, som draga till sig vinsten på förädlingsarbetet samt snart nog förvandlas till hårda och poakande fordringsägare». Så tala dessa män den 15 december 1886. Men redan i februari 1887 äro de med om att underteckna ett betänkande som förklarar, att då producenterna af råmaterielet äro flera än de, som förädla det samma, så måste man vid vä-

gandet af de båda intressena mot hvar andra gifva företräde åt råmaterielproducenterna. Och att detta verkligen icke är en tillfällig blunder af det nya systemets män, utan sjelfva systemets program, skall jag snart visa.

För att belysa förhållandet mellan råmaterielproduktionen och förädlingsindustrien, skall jag här anföra endast ett exempel. Gjuterierna och de mekaniska verkstäderna, som, äfven med inberäkning af det importerade tackjernet, konsumera och förarbeta blott ett ringa quantum råmateriel, emot hvad Sverige på detta område producerar, sysselsätta dock omkring 3,100 arbetare mer än alla grufvor och masugnar till hopa.

En viktig fråga, som alltid måste tagas i betraktande, när det gäller att bestämma tullsats, är den trågan: När kan man säga att en industri bör med tull skyddas? Det gifves naturligtvis olika svar på denna fråga. Man anser i allmänhet, att en näring bör med tull skyddas under följande tre vilkor: 1:o) när den är för landet naturlig, 2:o) när den är för landet behöflig, 3:o) när den, trots alla ansträngningar och de bästa arbetsmetoder, icke inom eget lands gränser kan uthärda konkurrensen med den utländska varan. Det är naturligt, att jag här icke kan inlåta mig på något fördrag om, huru vida den allmänna åsigten i dessa punkter är riktig eller riktig.

Men hvad jag tror mig kunna säga är, att en näring icke behöfver med tull skyddas, när den uti den internationella handeln ligger öfver. Detta har alltid varit frihandels grundsat. Men enligt det nya systemet skall det vara tull utan afsende härpå. På 14:e sidan i bevillningsutskottets betänkande föreslås 2 krs tull för 100 kilogram korn. Rådfrågar man den officiella statistiken, så mötes man af den öfverraskning, att 1886 införde Sverige 4 millioner kilogram korn och utförde nära 35½ millioner. Vår utförsel var sålunda nära nio gånger så stor som införseln, och ändock skall det vara 2 krs tull per 100 kilogram. Det är således icke derför, att vi icke kunna bestå i kampen med den utländska konkurrensen, som utskottet föreslår tull på korn, utan derför att det hör till systemet. Hade utskottet varit konsekvent, så skulle det äfven hafva föreslagit tull på hafre.

På den 21:a sidan i bevillningsutskottets betänkande föreslås en tullsats af 15 öre per kilogram smör. Innan jag rör vid denna tullsats, skall jag göra en liten afvikelse från ämnet för att belysa beskaffenheten af det märkvärdiga nya systemets innehåll. Samma bevillningsutskott, som föreslagit 15 öres tull per kilogram för smör, föreslår en nedsättning af kaffetullen till 12 öre per kilogram. Alltså 3 öre högre tull på smör än på kaffe, det är den nya visheten, som skall hindra våra penningar att gå till utlandet!

Ser jag nu efter, huru vida smöret behöfver tullskydd i vårt land, så finner jag att Sverige under år 1886 utförde nära nio millioner kilogram smör mer än det införde, men ändock skall bevillningsutskottet för systemets skull hafva tull på smör.

Men jag skall anföra ännu ett annat exempel. Det rör utförseln af tackjern. År 1875 utförde vi icke fullt 49 millioner kilogram tackjern, år 1884 utförde vi nära 54½ millioner kilogram, således en tillväxt på 10 år från 48 till 54 millioner kilogram. Sistnämnda år införde vi deremot 22 millioner kilogram. Vi

hade alltså det året ett utförselöfverskott af 32 millioner.

Af jernskrot utförde vi år 1884 2½ millioner kilogram mer, än vi införde. Men ändå skall det nu läggas tull på både tackjern och jernskrot — för systemets skull naturligtvis; ty hvad tullen skall tjena till, det är obegripligt!

Hvad 1887 års protektionister hade tillämnat vår industri för godt — det är icke många, som veta det! De hade tillämnat samtliga våra industrier förhöjda produktionskostnader genom höjda pris på lifsmedel, så mycket kunna vi ju vara ense om.

Men under tiden har den stora tullmotionen icke tillämnat något nytt eller förökadt skydd åt våra ylle-, bomulls- och linnegarnsspinnerier samt repslagerier med ett tillverkningsvärde af 15 millioner kr.; intet åt våra bomulls-, yllväfnads-, klädes- samt tricotfabriker med ett tillverkningsvärde af 24 millioner kr.; intet åt våra porslins-, stenkärls- och kachelugnsfabriker med ett tillverkningsvärde af 3 millioner kr.; intet åt våra snickeri- och tändsticksfabriker med ett tillverkningsvärde af 12 millioner kr.; intet åt våra färgerier, såp-, tvål- och stearinljusfabriker med ett tillverkningsvärde af 5½ millioner kr.; intet åt våra pappersbruk, pappersmassfabriker och tapetfabriker med ett tillverkningsvärde af 13 millioner kr.; intet åt våra sockerbruk med ett tillverkningsvärde af 19½ millioner kr.; intet åt våra maltdrycksfabriker, tobaksfabriker, glasbruk, kemiskt-tekniska fabriker, mineraloljefabriker, stenhuggeri- och cementfabriker, hattfabriker, bleckslagerier, bokbinderier, borstbinderier m. fl. m. fl. Summa summarum: åt ett antal af omkring 2,500 olika slags fabriker, med ett tillverkningsvärde af omkring 141 millioner kr., och åt alla de i dessa fabriker sysselsatta arbetarne, åt sju niondelar af hela den svenska industrien ha 1887 års protektionister icke att erbjuda det allra minsta nytt eller ökad skydd mot den utländska konkurrensen, icke så mycket som ett öre i tullsats, icke ens ett löfte om skydd, icke ens något, som på papperet ser ut som ett skydd. (Se Uppsats af Föreningen mot lifsmedelstullar IV sid. 68!)

Jag vill be herrarne jemföra detta faktum med det valupprop, som de 113 protektionistiske riksdagsmännen ha utfärdat. I detta förklara de, att deras lösen är skydd för allt svenskt arbete, som är utsatt för konkurrens med utlänningens; och så ha de icke haft att erbjuda den ojemförligt största delen af den svenska industrien och det svenska handverket något annat än ökade produktionskostnader!

»Ja, men», invänder man kanske, »alla dessa industrier och handverk ha förut ett tillräckligt skydd, så att de icke behöfva nya tullsats». Derpå svaras helt naturligt: »Ha de nu sådana tullsats, att de tåla vid högre produktionskostnader än de under närvarande förhållanden bära, då kunna de också tåla vid en nedsättning i de gällande tullsatserna — det är alldeles uppenbart!»

Men icke allenast detta! 1887 års protektionister ha äfven föreslagit en hel mängd med tullar, som äro idel illusioner, tullar t. ex. på jernvägsskenor, som nu äro fria, med 2 kr. 50 öre per 100 kilo, delar af ej bearbetade ångmaskiner och ångpannor, nu fria, med 2 kr., maskiner, bearbetade, med 10 å 15 kr., redskap och verktyg, nu fria, med 10 procent af varans värde, symaskiner, nu fria, med 20 å 80 kr., jernbleck, bult och spik med 15 kr., metaller med 10 kr., bly, band,

Instrument, kläder, handskar, paraplyer, snörmakeriarbeten, väfnader o. s. v. — tillverkningar af en hel mängd industrier och handverk, som ännu under fem år äro bundna af franska handelstraktaten, och på hvilkas alster sålunda ingen tullförhöjning kan ske förr, än efter den 1 februari 1892. Andå till år 1892 ha alla dessa industrier och handverkerier intet annat att få af det nya systemet, än *dyrare produktionskostnader*, och det ehuru man väl vet, att de, trots de billiga produktionskostnader, som för närvarande äro rådande, icke mer än nått och jemt kunna draga sig fram. Och detta skulle vara en hjälp för den svenska industrien!

Man frågar: hvilka äro då de industrier, som, om den stora tullmotionen vid sistlidne riksdag hade gått igenom, skulle ha fått ökad skydd nu af de föreslagna tullarne? Jo, följande: tillverkare af lukt-vatten och parfymer, af pianon och orglar, af stoppade möbler, af vagnar, af cigarrer, af stärkelse och pressjäst, af säck- och packväf, af fönster och spegelglas, af eldfast tegel, och så slutligen gjuterierna. (Se Uppsatser af Föreningen mot lifsmedelstullar IV sid. 132!)

Frågas: är detta allt? Ja, det är precis allt, hvad industrien nu skulle få till vederlag för spanmålstullarne.

Nu hör jag mången med förvåning fråga: Skulle då icke skomakarne få någon hjälp mot de tyska skodonea, hvilka öfversvämma den svenska marknaden som gräshoppor? Nej, rakt ingenting! An skräddarne då, få de ingenting? Rakt ingenting! Ty tullen på både skodon och kläder är bunden af franska handels-traktaten. Men det är icke många skomakare och skräddare, som veta detta.

Om nu våra handverkare genom tomma förespeglingar låta locka sig in i det protektionistiska lägret, och dörren väl är stängd efter dem — hvad händer då? Jo de få då äta dyrare bröd och betala högre arbetslöner. Men när de börja fråga sina vänner godsegarne: »Skola inte vi få något högre och förökadt skydd, när vi hafva hjälpt eder till skydd?» så skola de få till svar: »Hafven tålmod till 1892, så skola vi försöka hjälpa eder till högre skydd, om det lyckas; då skolen I, om det går, få vederlag för hvad I nu till fäderneslandets bästa för vår skull liden». Gå våra handverkare in på detta — nog äro de beskedliga! Det är rent af obegripligt, att handverkarna kunna vara intresserade för att få infördt ett nytt tullsystem, då just för dem intet system kan vara bättre än det system, som tillförsäkrar dem billiga lefnadskostnader, billiga materialier och verktyg, under det man skyddar deras färdiga produkter, så godt man förstår.

Men ibland de näringar, som skulle ha fått nytta af de nu föreslagna tullarne, befinna sig äfven *gjuterierna*. Huru ställer sig då saken för dessa? Jag vände mig till en gjuterifirma i Gefle, som under de senaste åren nått en mycket stor utveckling. Der fick jag den upplysning, att firman skulle komma att lida stor förlust på det föreslagna »skyddet». Tullen på det engelska tackjernet skulle fördyra deras produktionskostnader mycket betydligt, men den förhöjda tullen på gjutgods skulle icke skaffa dem högre försäljningspris alls, enär de icke hafva att kämpa med någon utländsk konkurrens. Vissa delar af dess tillverkning skulle tullen på tackjern tvinga firman att nedlägga, o. s. v.

Detta är, hvad 1887 års protektionistiska visdom tänkt ut, för att gifva den svenska arbetaren arbete och bröd!

Jag vände mig äfven till en skepps-

byggmästare i Gefle, som jag vågar kalla för en af vårt lands mest driftiga skeppsbyggmästare. Jag frågade honom, huru det komme att ställa sig med de nya tullarne. Jo, svarade han, på följande vis. Jag tager såsom exempel en ångare på 650 registertons. Den kan jag köpa i England för 220,000 kr. Skall jag bygga en sådan båt på mitt eget var, så går den nu föreslagna tullen på råmaterialet till mer än 12 tusen kronor. Skulle bevillningsutskottet i år upptaga och genomdrifva samma tullsats, som fjolårets bevillningsutskott föreslog å maskiner, ångpannor och spel, så skulle till de tolf tusen ytterligare komma mer än tio och ett halft tusen, summa nära 23,000 kr. i tull. Köper jag deremot ångaren färdig i England, så skall jag enligt bevillningsutskottets förslag betala 5 procent af värdet i tull, således 11,000 kr. Men skall jag betala dubbelt så mycket i tull, om jag sjelf bygger ångbåten här, så köper jag den naturligtvis hellre färdig från England. Detta är nu ock ett sätt att gifva den svenska arbetaren arbete och bröd!

Men, tillade han, jag antager, att jag köper ett sådant fartyg på 650 registertons och betalar 11,000 kr. i tull. Hvar skall jag göra af detta fartyg? Jo, jag skall ut på de stora världshafven och der konkurrera med fartyg, som icke ha fått betala tull i Sverige, och som därför äro 11,000 kr. billigare än mitt. Följden är naturligtvis den, att jag får segla hem med mitt fartyg, ty ingen lär väl vilja betala mig högre frakter för att mitt fartyg kostar 11,000 kr. mer än de andras.

Resultatet af bevillningsutskottets förslag är således först skeppsbyggeriets ruin och sedan skeppsrederiets ruin — allt i svenska arbetarnes intresse förstås! Det är, mina herrar, icke små olyckor, som 1887 års protektionister hafva om än i välmening — tillämnat vårt land!

Men, frågade jag vidare, jag ser att bevillningsutskottet föreslagit tull på kopparbleck, hvad kommer den tullen att verka för skeppsbyggerierna? Det är mycket lätt att räkna ut. Nu taga vi alltid hem våra träfartyg till Sverige, när de skola koppras om, men om den af bevillningsutskottet föreslagna tullen på koppar går igenom, så måste naturligtvis samma tull sättas på metallplåt och spik, som användes till fartygsförhydning, och då måste vi låta våra fartyg segla till England, för att der koppras om — allt i de svenska arbetarnes intresse, för att skaffa dem arbete och bröd! Så står det till med det skyddet.

Nu har jag hört skomakare säga: Ja, men de utländska skodonen komma ju icke från Frankrike, utan från Tyskland, och då ha de väl icke att göra med franska handelstraktaten? Jo men ha de så! Vi hafva nemligen särskilda traktater med Hamburg, Oldenburg, Mecklenburg-Schwerin m. fl. tyska stater om ömsesidig behandling som den mest gynnade nation, och följden är, att hvarje lägre tullsats, som vi beviljat Frankrike, måste tillämpas jemväl på dessa stater. Och i praxis har detta utsträckt till hela tyska riket, hvilket sålunda äfven behandlas som den mest gynnade nation, ehuru ingen traktat tvingar dertill.

Äfven med Österrike-Ungern ha vi en traktat, som tillförsäkrar det behandling som den mest gynnade nation.

Nu utropar man: »Ja, äro de icke galna, dessa frihandlare, som bundit vårt fäderneslands frihet med dessa traktater. Det är hvad vi hafva att tacka dem för: att vi nu sitta der i klämma!» Nå ja! Jag vill då upplysa herrarne om, att vi

för närvarande hafva 27 traktater, och af dessa äro icke mindre än 15 tillkomna under den protektionistiska tiden före 1856 och bland dem äfven traktaterna med Hamburg, Lübeck och Bremen. Dessa tulltraktater äro således alldeles icke »de galna frihandlarnes» verk. Nej, de äro en protektionistisk uppfinning i af-sigt att mildra protektionismens egna verkningar. Och det kunna frihandlarna naturligtvis icke ha något emot. Derför har traktatväsendet fortsatts äfven efter 1856. Så hänger det i hop med den galenskapen!!

Man hör ofta dem, som tala om våra handelstraktater, visa en högst märkvärdig okunnighet om deras verkliga innebörd. De betrakta saken så, som vore traktaten bara till fördel för det främmande landet och till skada för oss. Detta är alldeles som om jag, när jag uppgjort hyreskontrakt med en byggmästare, ville säga: »Det här kontraktet är bara till skada för mig och till gagn endast för min hyresvärd». Hvad det innebär, att två makter ingått en traktat om ömsesidig behandling såsom den mest gynnade nation, det är lätt att se. Om t. ex. Frankrike, som vi nu ha en sådan traktat med, avslutar en traktat med någon annan makt, hvori bestämmas lägre tullsats än de, som gälla för oss, så inträda dessa lägre tulltariffer utan vidare äfven för Sverige. Detta gör, att så länge franska handelstraktaten varar, så kan Frankrike aldrig bereda någon makt, som på franska marknaden konkurrerar med oss, större fördel än oss. Låt oss besinna, hvad äfventyr det kan vara att göra om intet ett sådant förbällande. Att i traktaterna åtskilliga oegentligheter förekomma, det må man icke förundra sig öfver, ty allt menskligt är ofullkomligt. Men här är det fråga om sjelfva principen.

Dessutom kan jag upplysa särskildt med afseende på tyska och österrikiska traktaterna, att om någon främmande stat behandlar i sina hamnar tyska fartyg och varor ofördelaktigare än andra nationers, så bemyndigar den tyska tull-lagen regeringen att lägga en med 50 procent förökad tull på det landets produkter, när de komma till Tyskland. Jag frågar: huru skulle det smaka för Sverige, om något sådant inträffade? Den österrikiska tullagen går ännu längre. Den stannar icke vid att lagen bemyndigar regeringen att vidtaga en sådan åtgärd; utan den *älägger* tullmyndigheterna att med 30 procent öka tullen för varor, som komma från länder, hvilka behandla österrikiska varor ofördelaktigare än andra länders.

Resultatet af det sagda kan jag sammanfatta i tre punkter:

1) Det är icke alls sant, att våra svenska industrier och handverkerier sakna tullskydd. Det är tvärt om sant, att de ha ett tullskydd, som i många afseenden är vida högre än det, som Tyskland bereder sina industriidkare och handverkare.

2) 1887 års protektionister hade aldrig tillämnat något nytt eller bättre tullskydd åt sju niondelar af den svenska industrien med 2,500 fabriker och ett årligt tillverkningsvärde af 141 millioner kronor.

3) 1887 års protektionister förespeglade en industri med omkring 25 millioner tillverkningsvärde en förökad tull, som aldrig kan inträda före år 1892.

Jag tror, att man skall kunna med full sanning säga, att det var en mycket stor lycka för vårt land, att den kammare, som godkände ett så olyckligt system, som dessa protektionister hade tillämnat vårt fädernesland, fick resa hem hvar och en till sitt.

Stockholm. Tryckt hos RUDOLF WALL, 1887